

/.../

Buda, 2001. január 8.

Péterfiné László Ildikó

(a következő levelet rövidítés nélkül, teljes, pontos szövegében közöljük)

Fővárosi Főügyészség
Dr. Szabados Zsuzsa úrasszony
osztályvezető ügyész
Budapest, Akadémia u.13. 1053

Tisztelt Osztályvezető Ügyész Asszony!

A Budapest Főváros XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnöke, Szongoth Gábor úr levélben keresett meg és hívta fel a figyelmemet arra, hogy jóhiszeműséggel visszaélve aláírásomat egy egyházalapítás céljára használták fel.

Meggyőződésem, hogy az aláírási oldalakon nem volt rajta a számomra a mai napig ismeretlen nyilatkozat tartalma, ugyanis azt nem írtam volna alá.

Nem kívántam és a jövőben sem kívánok Magyarországon új egyház alapításában részt venni, ahhoz támogatást nyújtani, hiszen én több mint ötven éve vagyok tagja a Római Katolikus Egyháznak, ahonnan új egyház alapításával sem szándékozom távozni.

Az új egyház alapítására tett lépésekkel nem értek egyet és mélységesen felháborít, hogy aláírásainkat ilyen nemtelen módon használták fel.

Mindezek előrebocsátásával aláírásomat - amelyet hangsúlyozom, hogy nem egyházalapításhoz adtam - ezennel visszavonom.

Döntésemről egyidejűleg az Örmény Kisebbségi Önkormányzat XI. kerületi elnökét is értesítem. Kérem fentiek szíves tudomásulvételét és a szükséges intézkedés megtételét.

Tisztelettel

Buda, 2001. január 8.

Péterfiné László Ildikó

vége egyszer...

Csiky Gergely

Lapunk múlt havi számának olvastán dr. Csiky Csaba (Bécs) levelet küldött, amelyben kifogásolta, hogy Enyedi Sándornak erdélyi örmény színészetet bemutató előadása nem tért ki Csiky Gergelyre. Eljuttatta hozzánk a Benedek Marcell által szerkesztett Magyar Irodalmi Lexikon 213.- 216. oldalainak másolatát, amelyeken a következőt találhatjuk:

"**Csiky Gergely** (Pankota, 1842. dec.8. - 1891. nov.19., Bp.): író, műfordító, a magyar kritikai realista dráma megteremtője. Apja művelt, emelkedett lelkületű orvos volt; jellegzetes reformkorszaki kisnemesi értelmiségi, akiben ellentmondás nélkül illeszkedett össze a vallásosság, a felvilágosodás iránti rokonszerv és a tevékeny hazafiság. A családi hatások és ifjúkori élmények egyébként is jól felismerhetők írói-emberi arculatának kiformalódásán. A család apai és anyai részről fiatal nemességű (*d.cs. szerk. megjegyzése: örmény származású a család s erről Benedek Marcell bizonyára nagyon jól tudott, de a lexikon 1963-ban jelent meg s akkoriban "nem az az idő járta"*), az elődök mindkét ágon

iparos és kereskedő polgárok voltak, földbirtokos a rokonságban nem volt. Apja korán meghalt, anyja egyházi pályára adta a korán bontakozó értelmű fiút. Csiky szenvedélyesen szívta magába a tudnivalókat; szokatlanul nagy emlékezőtehetsége és rendkívüli munkabírása volt. Közben teológiai vizsgáit a legkitűnőbb eredménnyel tette le, papnövendék korában már igen nagy világi műveltségre és szinte valószínűtlennek ható nyelvtudásra is szert tett (a papi karrierhez feltétlenül szükséges latin, görög, héber és német nyelveken kívül megtanult franciául, angolul, olaszul és spanyolul is). Mire elvégezte iskoláit, teológiai műveltségén kívül igen nagy jogtudományi és világirodalmi műveltsége is volt (saját bevallása szerint ugyanilyen jártas volt a ponyva- és kalandregény irodalomban is). Közben gúnyos és bíráló szelleme miatt nemegyszer ellentétbe került feletteseivel, de végül is kitűnő előmenetelért elnézték gondolkodásának világiasságát.

Harmincéves korában már teológiai professzor és egyházmegyei szentszéki ügyész; ebben a minőségében családjogi ügyekkel foglalkozott, s így kitárult előtte a magyar úri világ magánéletének züllöttsége. - Közben diákkora óta titokban világi verseket, drámákat, novellákat írt. A novellákat álnéven beküldöztette fővárosi lapokhoz, s ezek meg is jelentek. 1872-ben ugyancsak álnéven - egyházi feletteseinek tudta nélkül - egy novelláskötete és egy verskötete látott napvilágot. Ezek a művek csak kísérletek, de világiasságuk már jelzi az utat, amely majd az egyháztól való elszakadásig vezet. Az első fordulat 1875-ben következett be, amikor Csiky az MTA drámapályázatára beküldi *Jóslat* c. verses színjátékát, amely pályadíjat nyer, majd a Nemzeti Színház sikerrel előadja. A *Jóslat* az akkor divatos újromantikus stílust követi, nem is emelkedik a kor színműírásának átlaga fölé, de figyelmet érdemel egyházellenessége. /.../1879-ben, amikor már elviselhetetlenné válik ellentéte egyházával, huzamos szabadságot kér és Párizsba utazik. Ez a közel féléves párizsi tartózkodás a következő nagy fordulat fejlődésében. /.../ Nem olyan művészi, mint Mikszáth, humora ridegebb, jellemző ereje kevésbé árnyalt, stílusa sokkalta fakóbb, de egyértelműbb a tényleges társadalmi helyzetek bemutatásában.

A Csiky-drámákban a legfőbb érték a társadalmi öszkép.

A proletárok (1882) megjelenésétől keltezhető a magyar kritikai realista dráma megszületése. Manapság inkább az *Ingyenélők* címmel játsszák a darabot.

A mű sikere után az egyház tiltakozott Csiky irodalmi magatartása ellen: csak úgy mehetett volna vissza magas egyházi állásába, ha felhagy a világirodalommal. Csiky azonban kilépett a papi rendből és megnősült. Ifjú kora óta szívbeteg volt és életmódja - hajsolt munka, kevés alvás, a mértéktelen dohányzás - fokozottabban igénybe vette szervezetét. Élete utolsó tíz éve alatt mégis valószínűtlenül sokat és sokfélét alkotott, noha közben dramaturgként is működött a Nemzeti Színházban és a Kisfaludy Társaság titkára lett, a Tudományos Akadémia drámabíró bizottságának a legtevékenyebb tagja volt, tanított a Színiakadémián (dramaturgiát és drámatörténetet), ugyanakkor a színházaknak tucatjával fordította a színdarabokat, az MTA kiadója számára pedig tudományos műveket."

Ez volt a Magyar Irodalmi Lexikon.

Az olvasmány mellé érdemes fellapoznunk a Magyar Színművészeti Lexikont is, amely 1929-ben jelent meg Schöpflin Aladár szerkesztésében, az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter, gróf Klebelsberg Kunó patronálásával.

(Apró érdekesség: a drámaíró előtt találunk egy másik, alig kétsoros szócikket; "**Csiky Gergely**, sűgő, 1850. jan. 1-én lépett a színpályára. A szabadságharcban honvéd volt." Hol? Hogyan, ki, mi? Semmi mást nem tudunk meg róla...)

A következő Gergely azonban már a "mi" Csiky Gergelyünk, a terjedelmes szócikket maga Schöpflin írta. Ebből is érdemes részleteket idéznünk:

"1877-ben ismét elnyerte a Teleki-díjat *Janus* c. szomorújátékával. Ugyanebben az évben a Nemzeti Színházban színre került *A mágusz* c. 1 felv. tragédiája. /.../ ...a Kisfaludy Társaság és az Akadémia tagjává választották. Ekkor már budapesti lakos volt (püspöki engedéllyel), nagy irodalmi munkásságot fejtett ki, lapokba cikkeket írt, darabokat fordított a Nemzeti Színház számára. Műveinek világos szelleme rossz vért szült a papi körökben, a szigorúan szentéletű Bonnaz csanádi püspök felszólította, hogy térjen vissza az irodalomról az egyház szolgálatába. Cs. azonban nem bírt szakítani az irodalommal, melyet igazi hivatásának érzett s nehéz szívvel bár, de 1880-ban kilépett az egyházi rendből, a következő évben áttért az evangélikus vallásra és megházasodott, nőül vette *Bakody Amandát*, a híres homoeopata orvostanár leányát.

/.../...nagy lépéssel vitte előre a magyar dráma ügyét, megindította fejlődését a modern dráma felé. Ezt az új irányt a *Proletárok* c. drámával kezdte (bemutató 1880. jan. 23., Nemzeti Színház), s mindjárt rendkívüli sikert aratott vele. Ez volt az első igazi társadalmi dráma a magyar irodalomban, a magyar élet színét tükrözte, a való életből vett, kitűnően megrajzolt alakokkal, logikusan felépítve, élénk színpadi érzékkel kidolgozva. /.../.

Még egy nagy sikere volt a *Nagymama* c. kedves vígjátékával, amelyet még a háború (az I. világháború - dcs) után is sokat játszottak a Nemzeti Színházban, az eredetileg Prielle Kornéliának írt főszerepben Rákosi Szidivel. /.../

A Színművészeti Akadémiának is nagy tudású tanára volt s a Nemzeti Színház drámabíró bizottságának tagja. Cs. pályájának kettős jelentősége van a magyar drámairodalomban: másfél évtizedig ő tartotta fenn, Szigligeti kezéből véve át a fáklyát, a magyar színházak eredeti műsorának folytonosságát és ő térítette drámai irodalmunkat a modern társadalmi élet reális ábrázolása felé."

(Csak, hogy a "kört" zárjuk: Csiky Gergely apósát, Amanda édesapját a Magyar Életrajzi Lexikonban (1967) megtaláljuk, bár a név itt "Bakodi József" írásmóddal szerepel s a Schöpflin által említett, latin "homoeopatiát" itt már "homöopatiának" írják.

Amint Benedek Marcell említette, a *Proletárokat* manapság *Ingyenélők* címen szokták játszani. (Sajnos, elképesztően ritkán.) És ne tessék azt hinni, hogy az időközben politikaivá lett "proletár" elnevezés iránti tiszteletből változtatták a darab címét...!

Korántsem! Hiszen egészen mást jelentett a szó akkor, (Csak rövid felidézés: a színmű egyik főhőse egy link, dologtalan „úriasszony”, aki - amúgy kitalált, 48-as vértanú-honvédtiszt férjére hivatkozva - a "hazafiúi szeretet" adományaiból él. A legutóbbi évek magyar szóhasználata szerint a darab címe valahogy így hangozhatna: A lenyúlós asszony..?)

És tessék csak elképzelni Csiky Gergelyt ma! Lehet, hogy legjobb színműve főhőisévé egy "56-os özvegyet" tenne?

(összeállította: dcs)

"Meghalt Mátyás király ... mégis oda az igazság..." - ?

2001. január 11-én a Fővárosi Bíróság végzést hirdetett:

a dr. Issekutz Sarolta által az Országos Örmény Önkormányzat ellen személyiségi jog sérelme és kártérítés iránt indított perben hozott I. fokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az I. fokú bíróságot új eljárásra utasította.

A bíróság a szóban kihirdetett végzés indoklásában előadta, hogy az I. fokú ítélet **érdemi elbírálásra alkalmatlan**. Téves az I. fokú bíróság álláspontja, mert nem lehet a keresetben foglaltakra összefoglalóan állást foglalni.

Köteles tehát a bíróság tételesen eldönteni, hogy az egyes, kifogásolt (korábban sajtóban nyilvánosságra hozott) kijelentések tényállítások-e, vagy véleménynyilvánítások. Ezen